

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 19250
Tarih : 30.07.2026

10/4450

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

24 Temmuz 2025 tarihinde yürürlüğe giren 7554 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun sonrasında maden ve enerji projelerine ilişkin ruhsat, ihale, izin ve Çevresel Etki Değerlendirmesi süreçlerinde yaşanan değişimin; ormanlar, zeytinlikler, meralar, tarım alanları, su havzaları, yerleşim yerleri, kültürel ve arkeolojik varlıklar üzerindeki etkilerinin; ruhsat ve ihalelerin şirketler arasındaki dağılımının; yargı kararlarına rağmen sürdürülen faaliyetlerin ve yaşam alanlarını savunan yurttaşlara yönelik idari ve kolluk müdahalelerinin bütün boyutlarıyla araştırılması, meydana gelen ekolojik ve toplumsal zararların belirlenmesi ve alınması gereken önlemlerin tespit edilmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılmasını arz ederiz.

Sümeyye BOZ
Muş Milletvekili

GEREKÇE

İklim krizi, kuraklık, su kıtlığı ve biyolojik çeşitlilik kaybının giderek ağırlaştığı günümüzde doğal varlıkların korunması her zamankinden daha yaşamsal bir önem taşımaktadır. Buna karşın Türkiye'de son yıllarda izlenen maden ve enerji politikaları ormanları, zeytinlikleri, meraları, tarım alanlarını, su havzalarını ve kültürel varlıkları korunması gereken ortak yaşam alanları olarak değil, ekonomik faaliyete açılacak yatırım alanları olarak değerlendirmektedir.

"Talan Yasası" olarak anılan 7554 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, meslek örgütlerinin, bilim insanlarının, üreticilerin, ekoloji örgütlerinin ve muhalefet partilerinin bütün itirazlarına rağmen 19 Temmuz 2025 tarihinde TBMM'de kabul edilmiş, 24 Temmuz 2025 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Söz konusu yasa çevrenin korunması, hukuk devleti ilkesi, ormanlar, zeytinlikler, tarım alanları ve kültür varlıklarının korunmasına ilişkin anayasal güvenceleri zedelediği gerekçesiyle, muhalefet partilerinin ortaklığında, Anayasa Mahkemesine taşınmış, iptaline ilişkin yargısal süreç halen devam etmektedir.

Geçen bir yıllık süreç, söz konusu yasal düzenlemenin münferit projeleri kolaylaştırmanın ötesinde, ülke genelinde yaygınlaşan bir ekolojik talan sürecini hızlandırdığını göstermektedir. Kanun'un yürürlüğe girmesinin ardından ilk aylarda 40 ilde 104 maden arama ruhsatı verilmiş, bunların 15'ini altın madeni arama ruhsatları oluşturmuştur. Sonraki dönemde 28 yeni maden sahası daha ihaleye çıkarılmış; 40 bin 144 hektarlık bu alanlarla yaklaşık 57 bin futbol sahası büyüklüğündeki yeni bir coğrafya madencilik faaliyetlerine açılmıştır.

Kamuoyuna yansıyan verilere göre, 24 Temmuz 2025 tarihinden itibaren geçen bir yıl içinde maden, petrol ve doğal gaz projeleri için 1.063, enerji projeleri için ise 193 olmak üzere toplam 1.256 ÇED olumlu kararı verilmiştir. Aynı dönemde ruhsatlandırma ve ihale süreçleri de dikkat çekici ölçüde hız kazanmıştır. Yalnızca 2026 yılının ilk yedi ayında 600 maden sahası ihale sürecine çıkarılmıştır. İhaleye açılan sahaların yaklaşık 508 bin hektarlık alanı kapsadığı, bunun 166 bin hektardan fazlasının ormanlar, meralar, tarım alanları, su havzaları ve diğer ekolojik açıdan hassas bölgelerden oluştuğu kamuoyuna yansımıştır. Bununla da sınırlı kalmamış, MAPEG'in 24 Temmuz 2026 tarihli yeni ilanı ile 115 maden sahasının daha kapalı teklif ve açık artırma yöntemiyle ihaleye çıkarılacağı duyurulmuştur.

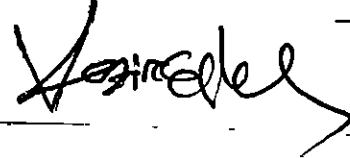
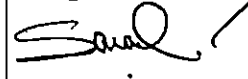
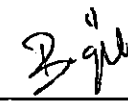
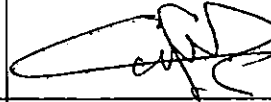
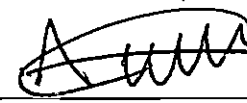
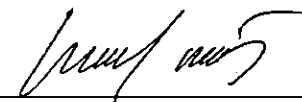
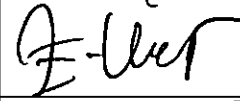
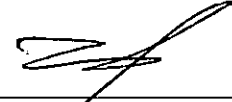
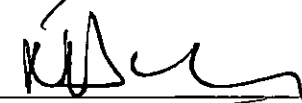
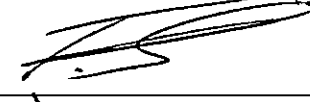
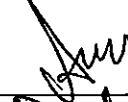
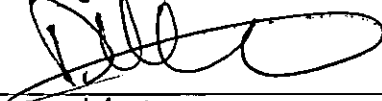
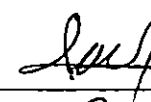
Polen Ekoloji Kolektifi tarafından hazırlanan "Türkiye'de Ekstraktivizmle Mücadele" raporunda, MAPEG ihaleleriyle 2023 yılı başından 2025 yılı sonuna kadar satışa açılan alanların toplam büyüklüğünün 1 milyon 498 bin 23 hektar, satılan alanların ise 634 bin 796 hektar olduğu belirtilmektedir. Raporda ayrıca şirketlere satılan alanların yüzde 60'tan fazlası hakkında "ÇED gerekli değildir" kararı verildiği; Taşınmaz Komisyonu kararları aracılığıyla 2022 yılından itibaren 10 binden fazla ruhsat sahasının arama, işletme, devir ve rüdvans işlemleri kapsamında ihalesiz olarak şirketlere devredildiği tespitine yer verilmektedir.

Ordu'nun Perşembe ilçesinde fındık üretim alanlarında altın madeni sondajları yürütülürken Kazdağları'nda yeni maden projeleri ve kapasite artışları gündeme gelmiştir. Hakkâri-Şırnak hattında Zap Havzası, Cilo-Sat Buzulları, Berçelan Yaylaları, Şemdinli ve

Çukurca'yı kapsayan 100'ü aşkın maden ruhsatı bulunurken Tunceli'de Pülümür, Ovacık, Geyiksuyu ve Hel Dağı çevresinde krom, altın, bakır ve polimetallik maden faaliyetleri yoğunlaşmaktadır. Muş'un Varto ilçesine bağlı Çallıdere (Xwarik) köyünde en az 16 köyü, su varlıklarını, tarım ve mera alanlarını ve hayvancılığı etkilemesi beklenen jeotermal kaynak arama projesine karşı bölge halkının başlattığı nöbet 80 günü aşmış; Munzur Havzası'ndaki madencilik faaliyetlerine karşı ise köylüler ve yaşam savunucuları "Doğa ve Canlı Yaşam Nöbeti" başlatmıştır. Ağrı'da gerekli izinler tamamlanmadan başlatıldığı belirtilen güneş enerjisi santrali projesi ile Ordu'daki sondaj çalışmaları yöre halkının tepkisine ve hukuki itirazlara konu olmuştur. Giresun'un Sekü köyünde yürütmeyi durdurma kararına rağmen bölgeye sokulmak istenen sondaj makinesi köylülerin nöbeti ve müdahalesiyle engellenmiş; Akbelen'de ise acele kamulaştırma kararının yürütmesi durdurulmasına karşın madencilik faaliyetleri farklı izin ve alanlar üzerinden sürdürülmüştür. Bütün bu örnekler; ruhsat sahalarının ormanlar, meralar, tarım alanları, su havzaları, buzullar, yerleşim yerleri ve tarihî-kültürel varlıklarla iç içe geçtiğini; ÇED süreçlerinin etkisizleştirilmesi, kümülatif etkilerin göz ardı edilmesi, yargı kararlarının uygulanmaması ve halkın karar süreçlerinden dışlanması münferit değil sistematik bir politikanın sonucu olduğunu göstermektedir. Buna karşı köylüler, üreticiler, ekoloji örgütleri, barolar ve meslek odaları; nöbetler, kitlesel eylemler, hukuki başvurular ve bilirkişi süreçleri yoluyla toprağını, suyunu ve geçim kaynaklarını savunmaktadır.

Bu faaliyetlerin sonuçları ne yazık ki çok boyutludur. Su varlıklarının kirlenmesi ve tükenmesi, tarım ve hayvancılığın yok olması, gıda üretiminin azalması, halk sağlığı sorunları, kırsal yoksullaşma, zorunlu göç ve kültürel belleğin kaybı bu sürecin birbirine bağlı sonuçlarıdır. Yürütülen madencilik ve enerji politikalarında "üstün kamu yararı", "enerji arz güvenliği" ve "milli servetin ekonomiye kazandırılması" gerekçeleri öne çıkarılmaktadır. Ancak faaliyetlerden elde edilen ekonomik kazanç şirketlere bırakılırken su ve toprak kirliliğinin, sağlık sorunlarının, tarımsal üretim kaybının ve ekolojik onarımın maliyeti halka ve kamu bütçesine yüklenmektedir. Ruhsat sahiplerinden tahsil edilen rehabilitasyon bedellerinin gerçek onarım maliyetlerini karşılayıp karşılamadığı; kaç sahanın rehabilite edildiği, kaç şirket hakkında yaptırım uygulandığı, kaç ruhsatın iptal edildiği ve yükümlülüklerini yerine getirmeyen kaç işletmenin faaliyetinin durdurulduğu açıklanmalıdır.

7554 sayılı Kanun sonrasında ülkenin dört bir yanında genişleyen ekolojik talanın bütün boyutlarıyla ortaya çıkarılması, doğal ve kültürel varlıkların korunmasını etkisizleştiren idari uygulamaların belirlenmesi, yargı kararlarının eksiksiz uygulanması, meydana gelen zararların şirketlere tazmin ettirilmesi ve halkın kendi yaşam alanına ilişkin karar süreçlerine etkili katılımını sağlayacak kamusal politikaların oluşturulması amacıyla Meclis araştırması açılması gerekmektedir.

1	VEZİR COŞKUN FAZLAK	HAKKARİ	
2			
3	OSMAN CENGİZ ÇANDAR	DİYARBAKIR	
4	ÖMER FARUK HÜLAKÜ	BİNGÖL	
5	ONUR DÜŞÜNMEZ	HAKKARİ	
6	SEMRA ÇAĞLAR GÖKALP	BİTLİS	
7	BURCUGÜL ÇUBUK	İZMİR	
8	CELAL FIRAT	İSTANBUL	
9	SİNAN ÇİFTYÜREK	VAN	
10	HEVAL BOZDAĞ	AĞRI	
11	ZÜLKÜF UÇAR	VAN	
12	YILMAZ HUN	IĞDIR	
13	NEJLA DEMİR	AĞRI	
14	FERİT ŞENYAŞAR	ŞANLIURFA	
15	ALİ BOZAN	MERSİN	
16	DİLAN KUNT AYAN	ŞANLIURFA	
17	GÜLDEREN VARLI	VAN	
18	MEHMET KAMAÇ	DİYARBAKIR	
19	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
20	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	